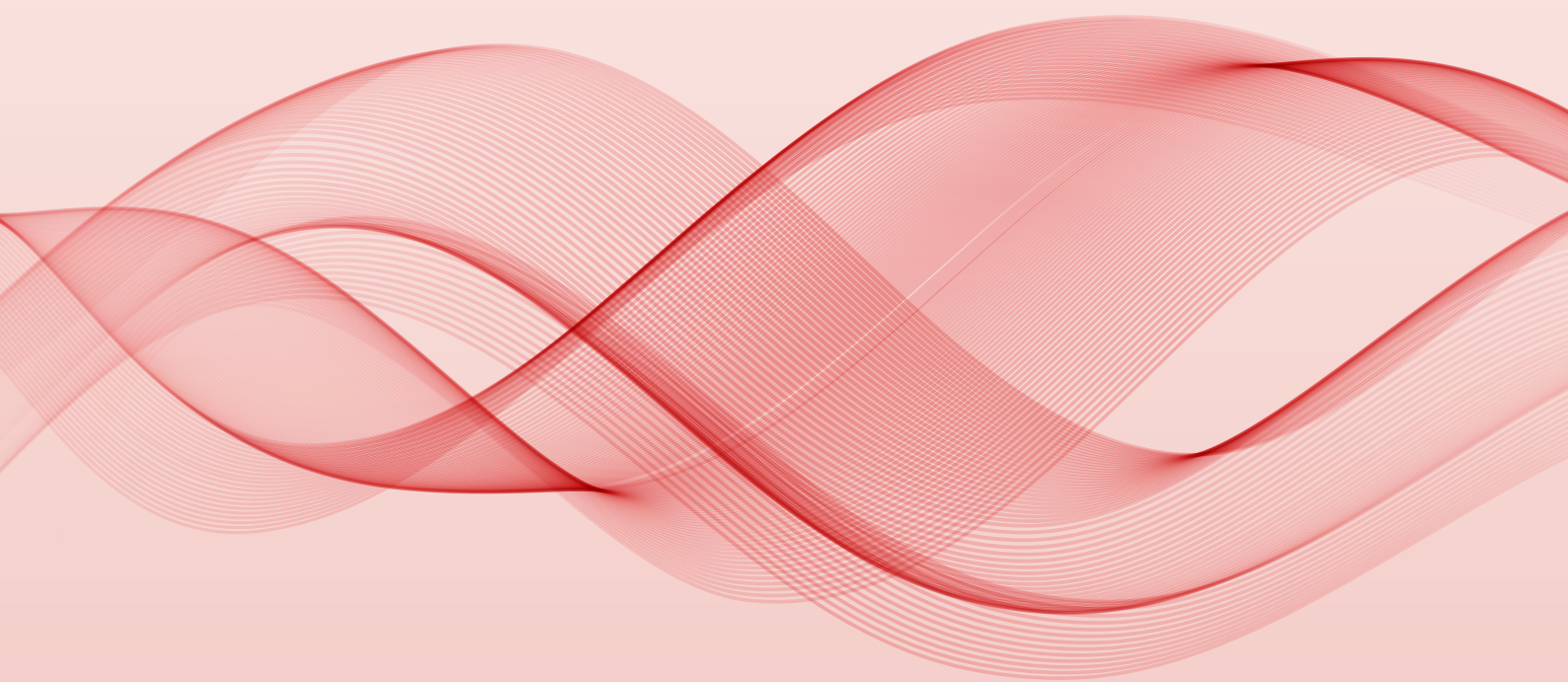

Pk-toimialabarometri

Luonnontuotteet

www.temtoimialapalvelu.fi

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi Työ- ja Elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tulokset julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Toimialaraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen toimialan yritysten ja koko maan välillä. Tämän lisäksi tuloksia verrataan myös teollisuus- ja palvelualan yrityksiin kokonaisuudessaan.

Syksyn 2016 Pk-yritysbarometri perustuu 6010 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja -esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat kehittyneet myönteisesti syksystä 2015. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan (saldoluku +32). Syksyllä 2015 saldoluku oli +9. Luonnontuotealalla uskotaan myös suhdanteiden positiiviseen kehitykseen; alan suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut selvästi syksystä 2015 (+3 => +18).

Luonnontuotealan suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat saldoluvun perusteella aavistuksen myönteisemmät kuin syksyllä 2015. 6 % alan pk-yritysten edustajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 2 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi, saldoluvuksi muodostuu +3. Valtaosa alalta vastanneista uskoo henkilökunnan määrän pysyvän ennallaan. Koko maassa työllisyysnäkymät ovat myös kohentuneet vuoden takaisesta saldoluvun ollessa nyt +14.

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä on hieman vähemmän (32 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi koko maassa 2 % pk-yrityksistä. Luonnontuotealalla on voimakkaasti kasvuhakuisia sekä mahdollisuuksien mukaan kasvavamaan pyrkiviä yrityksiä hieman vähemmän kuin vertailuryhmien pk-yrityksissä. Asemansa säilyttämään pyrkiviä sekä vaille kasvutavoitteita olevia on lähes saman verran kuin vertailuryhmissä. Alan yritysten vastaajista peräti 16 prosenttia arvioi yrityksensä toiminnan loppuvan seuraavan vuoden aikana kun vuosi sitten syksyllä näin arvioi 5 %.

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja vertailutoimialojen pk-yritysten eniten käyttämiä uusiutumiseen liittyviä toimia. Luonnontuotealalla on panostettu eniten uusien tuotteiden ja palveluiden lanseeraamiseen, investointeihin sekä uusille markkinoille laajentumiseen.

Kehittämistarpeet ja -esteet

Pk-yrityksillä on koko maassa ja alalla eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi merkittävimmät kehittämistarpeet ovat yhteistyössä, verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Toimialalla toiseksi eniten kehittämistä koetaan tuotantoon ja materiaalitoimintoihin, tietotekniikkaan, tuotekehitykseen ja laatuun liittyvissä tarpeissa. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet ovat yleinen suhdannetilanne/taloustilanne ja resurssitekiäjät.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan ja joka kolmannella alan pk-yrityksestä on vientiä tai liike-toimintaa ulkomailla. Koko maassa suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta ja alalla valtaosalla. Pk-yritykset koko maassa ja myös toimialalla hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa. Toimialalla verkkokauppaa myynnissä on hyödynnetty muita aktiivisemmin.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ	3
SISÄLLYS	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	7
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	8
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	12
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	14
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET	16
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET	17
8. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	21
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	23

Pk-toimialabarometri, syksy 2016, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-toimialabarometri, syksy 2016

Toimialaraportti, Luonnontuoteala

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty seuraavia tietolähteitä: 1) Tilastokeskuksen toimialaluokitus TOL 2010, 2) Taloustutkimus Oy:n väliaikainen tutkimusrekisteri, 3) Suomen Yrittäjien jäsenrekisteri. Osoitelähteistä otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6010 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2016. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % ~31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista luonnontuotealan yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

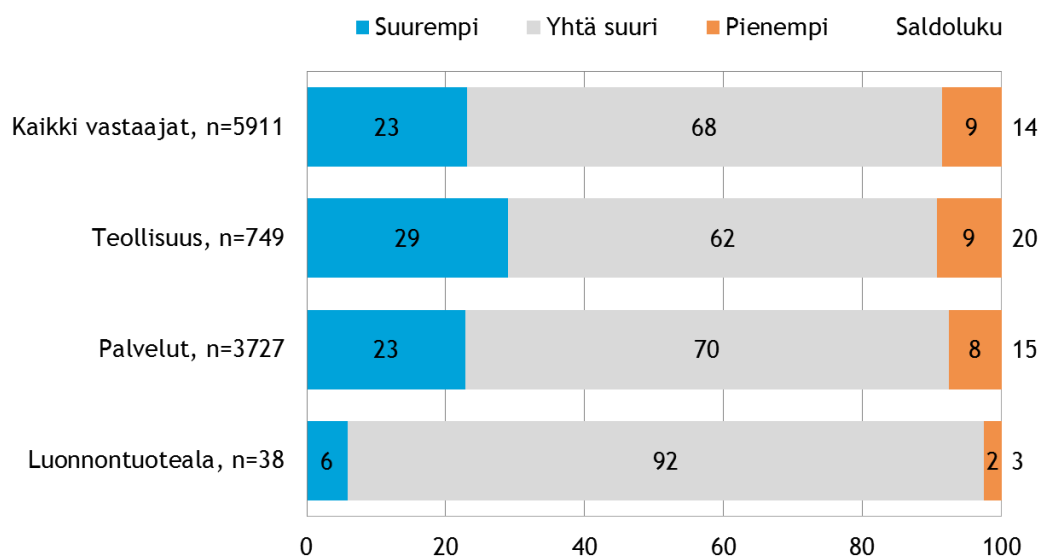
		n=	%
Toimialaryhmä	Luonnontuoteala	40	100
Toimiala	Teollisuus	11	27
	Rakentaminen	0	0
	Kauppa	4	10
	Palvelut	25	63
Liikevaihto vuonna 2014	alle 0,2 miljoonaa euroa	25	64
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	6	15
	0,5 - 0,99 miljoonaa euroa	2	5
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	0	0
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	1	3
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	1	3
	5 miljoonaa euroa tai yli	4	10
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	3	8
	Kasvuhakuiset	14	35
	Asemansa säilyttäjät	11	28
	Ei kasvutavoitteita	6	15
	Toimintansa lopettavat	6	15
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	11	28
	Ei	28	72
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	11	28
	1990-1999	13	33
	2000-2009	11	28
	2010-	5	13
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	23	58
	Valtakunnallisilla Suomessa	16	40
	Kansainvälisillä	1	3

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Pk-yritysbarometrin kaikista vastaajista 23 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja 9 % arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +14. Teollisuudessa suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat myönteisemmät ja palvelutoimialalla samantasoiset kuin koko maan pk-yrityksissä.

Luonnontuotealalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat syksyn 2016 pk-yritysbarometrin saldoluvin perusteella koko maan pk-yritysten sekä teollisuuden ja palvelualojen näkymiä selvästi heikommät. Valtaosa (92 %) toimialan vastaajista arvioi henkilökunnan määrän pysyvän ennallaan. Vain 6 % vastanneista arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoitiin 2 %. Saldoluvuksi muodostuu +3, joka on lähes sama kuin viime syksynä (saldo-luku +1).

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

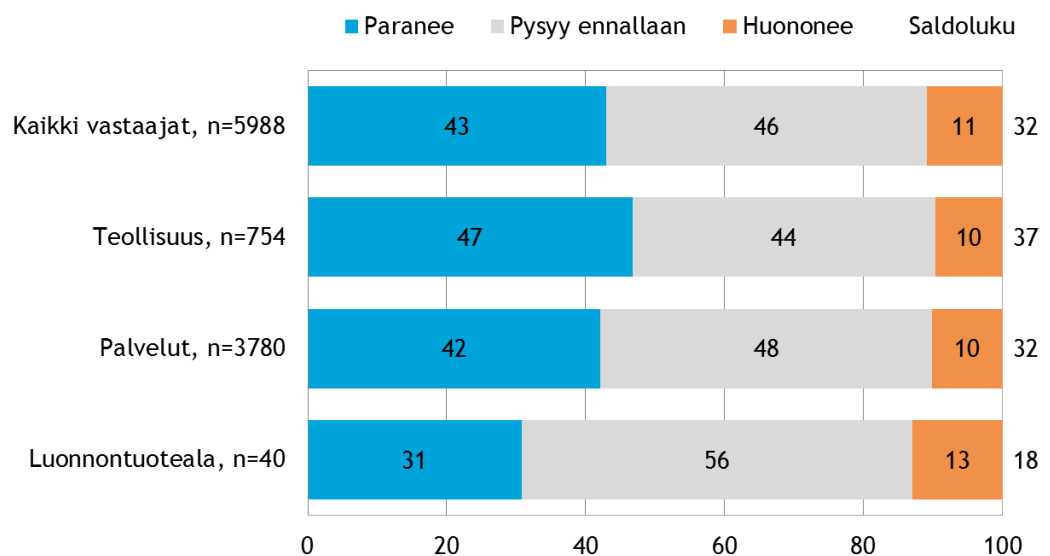

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten yleisiä suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun (+32) kehitys on jatkunut positiivisena. Vajaa puolet (46 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan, saldoluku on +32. Teollisuudessa suhdannenäkymät ovat hieman positiivisemmat ja palvelualoilla vastaavalla tasolla kuin koko maan pk-yrityksissä

Luonnontuotealan pk-yritysten vastaajat arvioivat suhdannenäkymät heikommiksi kuin koko maassa, teollisuudessa ja palvelutoimialalla. Odotukset suhdanteiden kehityksestä alalla ovat kuitenkin saldoluvun perusteella kehittyneet positiivisesti syksystä 2015 (+3 →+18).

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Koko maa	50	36	14	36
Teollisuus	57	33	10	46
Palvelut	50	36	13	37
Luonnontuoteala	57	34	9	48
Investointien arvo				
Koko maa	22	59	19	3
Teollisuus	27	53	20	7
Palvelut	21	61	18	4
Luonnontuoteala	36	42	22	13
Panostukset kansainvälistymiseen				
Koko maa	17	66	17	0
Teollisuus	32	56	12	20
Palvelut	17	67	16	1
Luonnontuoteala	35	51	14	20
Viennin arvo				
Koko maa	17	68	15	1
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	15	71	14	1
Luonnontuoteala	36	52	12	25
Tuonnin arvo				
Koko maa	13	72	15	-3
Teollisuus	27	65	9	18
Palvelut	6	79	15	-9
Luonnontuoteala	22	66	12	10
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Koko maa	35	57	7	28
Teollisuus	31	63	6	25
Palvelut	35	57	7	28
Luonnontuoteala	24	69	7	17
Materiaalien hinnat				
Koko maa	40	55	5	35
Teollisuus	43	50	7	36
Palvelut	34	61	4	30
Luonnontuoteala	30	70	0	30

Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Koko maa	38	56	6	32
Teollisuus	35	58	7	27
Palvelut	37	58	5	31
Luonnontuoteala	29	71	0	29
Kannattavuus				
Koko maa	39	45	16	23
Teollisuus	44	42	15	29
Palvelut	39	46	15	25
Luonnontuoteala	27	56	17	9
Vakavaraisuus				
Koko maa	38	52	11	27
Teollisuus	38	48	14	25
Palvelut	37	53	9	28
Luonnontuoteala	26	55	19	7
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Koko maa	34	57	9	26
Teollisuus	34	58	8	26
Palvelut	37	55	8	30
Luonnontuoteala	33	51	16	16
Tilausten määrä				
Koko maa	47	40	12	35
Teollisuus	52	38	10	41
Palvelut	47	42	11	36
Luonnontuoteala	44	41	15	28
Kapasiteetin käyttöaste				
Koko maa	42	48	9	33
Teollisuus	42	48	9	33
Palvelut	-	-	-	-
Luonnontuoteala	30	70	0	30

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa liikevaihdon kasvuun (+36), materiaalien hintojen nousuun (+35) ja tilausten määrä kasvuun (+35) uskotaan koko maassa saldoluvun perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa kääntyneet positiivisiksi saldoluvun ollessa nyt +3.

Syksyn 2016 pk-yritysbarometrin luonnontuotealan pk-yritykset odottavat kaikkien arvioitujen osa-alueiden kehittyvän saldolukujen perusteella seuraavan vuoden kuluttua myönteisesti. Saldoluvut ovat myös useimpien osa-alueiden kohdalla paremmat kuin

vuosi sitten syksyllä. Vahvimmin alalla uskotaan liikevaihdon ja kapasiteetin käyttöasteen kasvuun sekä materiaalien hintojen nousuun. Arviot investointien arvon kehityksestä ovat alalla saldoluvun perusteella positiivisemmat kuin koko maassa ja vertailuryhmissä. Sen sijaan odotukset kannattavuuden ja vakavaraisuuden kehityksestä jäävät selvästi heikommiksi kuin muissa ryhmissä.

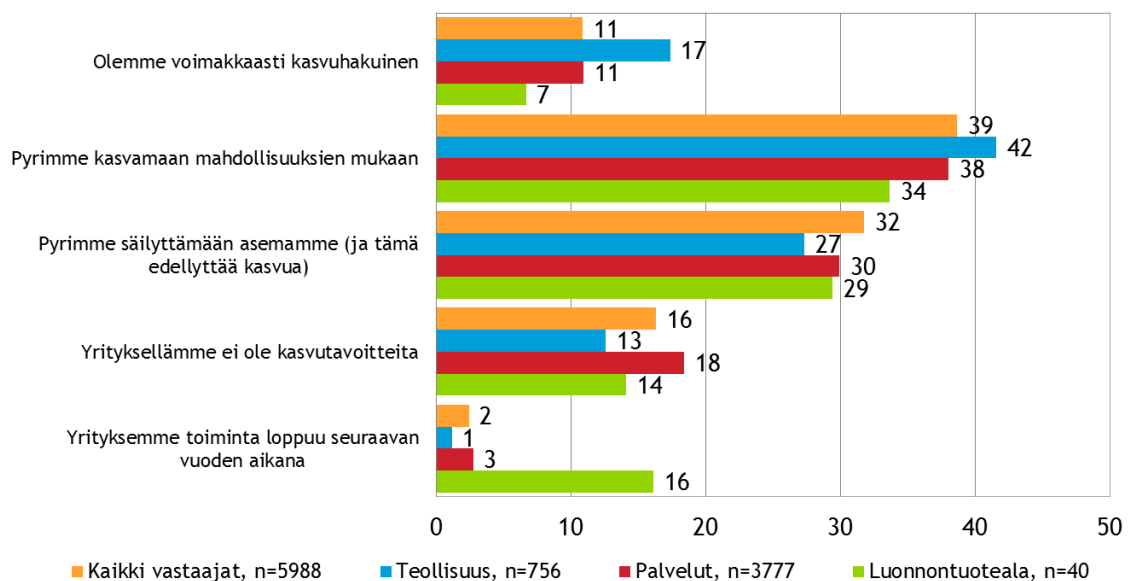
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä on hieman vähemmän (32 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi koko maassa 2 % pk-yrityksistä.

Luonnontuotealalla on voimakkaasti kasvuhakuisia sekä mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä yrityksiä hieman vähemmän kuin koko maan, teollisuusyritysten ja palvelualojen pk-yrityksissä. Asemansa säilyttämään pyrkiviä sekä vaille kasvutavoitteita olevia on lähes saman verran kuin vertailuryhmissä. Luonnontuotealan yritysten vastaajista peräti 16 prosenttia arvioi yrityksensä toiminnan loppuvan seuraavan vuoden aikana kun vuosi sitten syksyllä näin arvioi 5 %.

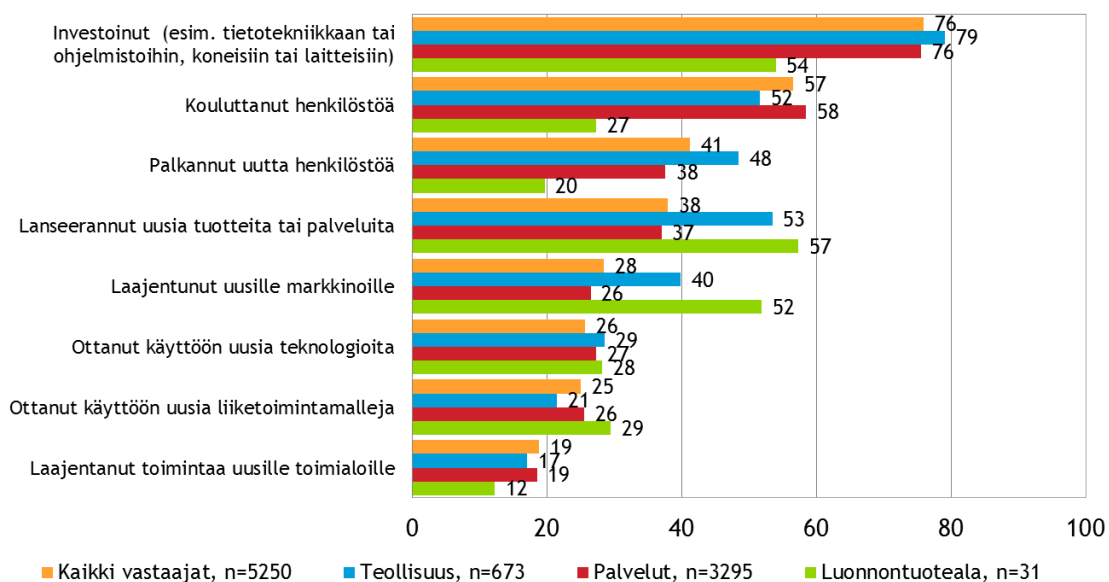
Koko maassa on hieman enemmän kasvuhakuisia yrityksiä kuin syksyllä 2015. Teollisuudessa ja palvelualoilla kasvuhakuisten osuus on hieman pienempi kuin vuosi sitten. Luonnontuotealalla voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on hieman vähemmän kuin viime syksynä (46 % → 41 %).

Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja vertailutoimialojen pk-yritysten eniten käyttämiä uusiutumiseen liittyviä toimia. Luonnontuotealalla on panostettu eniten uusien tuotteiden ja palveluiden lanseeraamiseen, investointeihin sekä uusille markkinoille laajentumiseen. Alalla henkilöstön koulutus ja uuden henkilöstön palkkaaminen uusiutumistoimina ovat olleet vähäisemmässä roolissa kuin vertailuryhmissä.

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

Koko maan pk-yrityksistä noin joka viidennellä, teollisuudessa noin kahdella viidestä ja luonnontuotealan pk-yrityksistä joka kolmannella on suoraa tuontitoimintaa. Palvelualan yrityksistä ainoastaan kahdeksalla prosentilla on suoraa tuontitoimintaa.

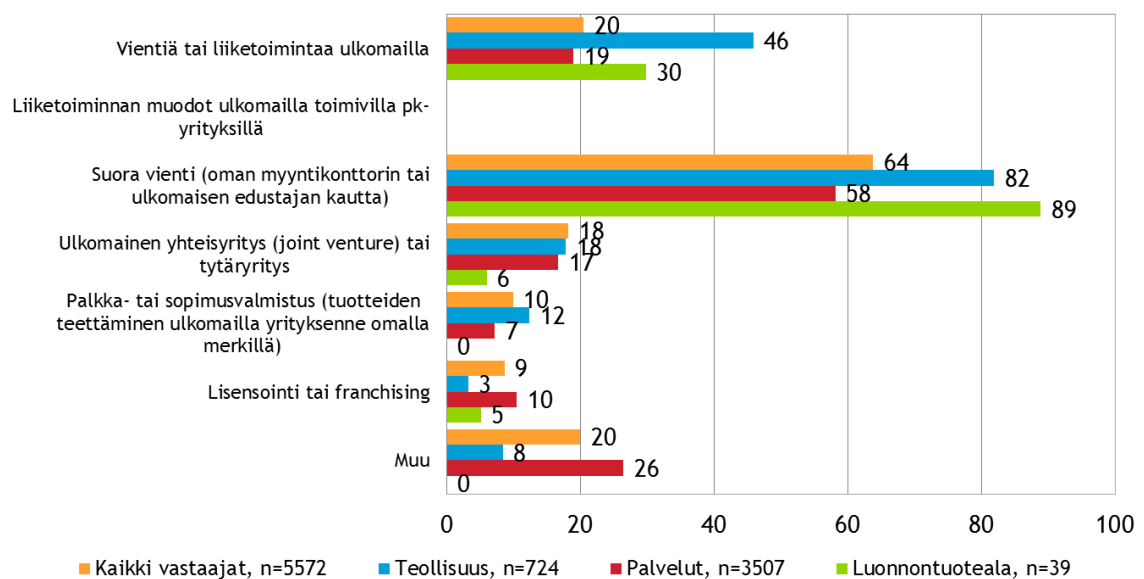
Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Teollisuus	Palvelut	Luonnontuoteala	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	44	8	34	18

Joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta. Palvelualojen yrityksissä vientiä kuvaavat osuudet vastaavat pitkälti koko maan pk-yritysten tilannetta, sen sijaan teollisuudessa ja luonnontuotealalla em. osuudet ovat suuremmat kuin koko maassa keskimäärin.

Pk-yritysbarometriin vastanneista luonnontuotealan pk-yrityksistä vajaalla kolmasosalla on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä valtaosalla eli yhdeksällä kymmenestä on suoraa vientiä.

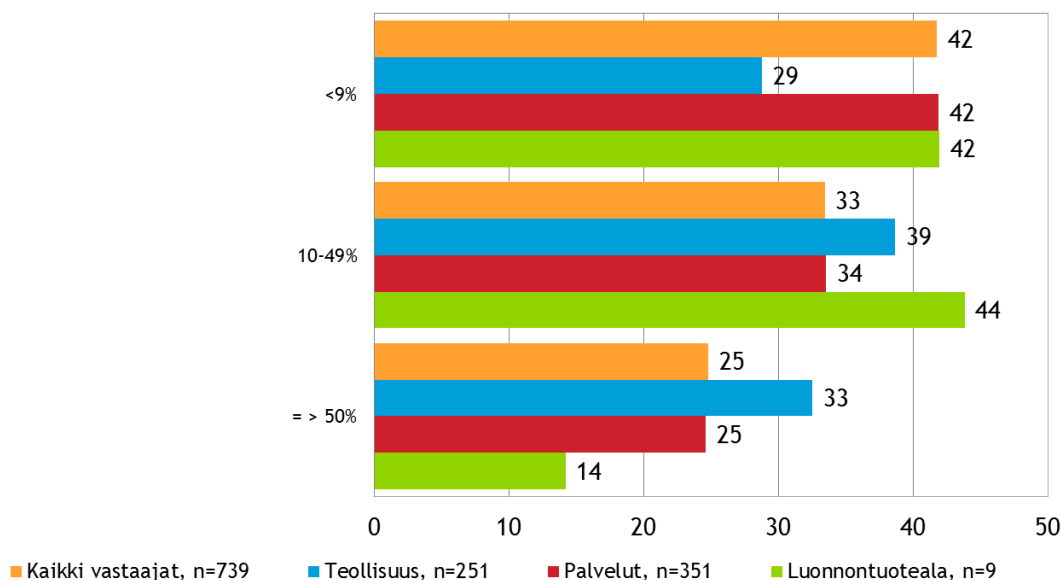
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

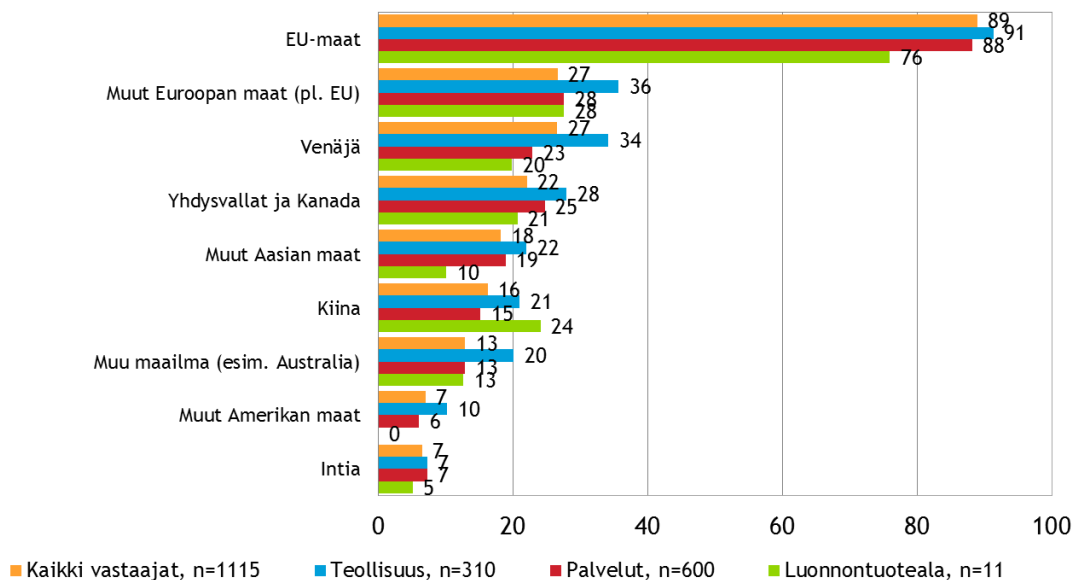
Kahdella viidesosalla koko maan ja luonnontuotealaa edustavista, suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %.

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2014, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi suurin markkina-alue ulkomailla. Luonnontuotealalla markkina-alueet ovat pitkälti vastaavat kuin koko maan pk-yrityksissä.

Kuva 7. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla */

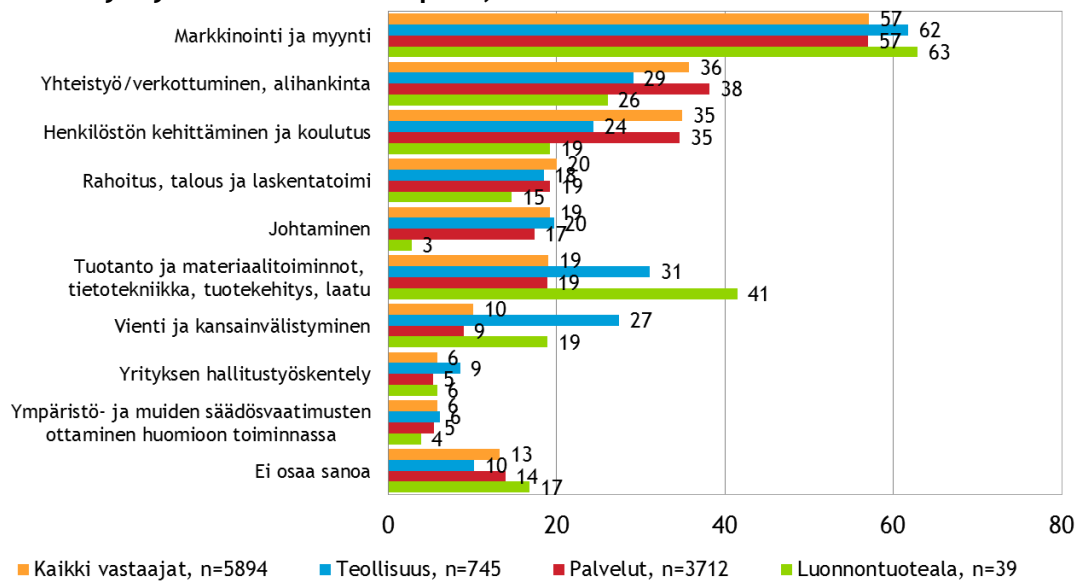

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyösä/verkottumisessa ja alihankinnassa (36 %) sekä henkilöstön kehittämisessä ja lähes yhtä paljon henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa (35 %).

Myös luonnontuotealalla on selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (63 %). Toiseksi eniten kehittämistä toimialalla koetaan olevan tuotantoon ja materiaalitoimintoihin, tietotekniikkaan, tuotekehitykseen ja laatuun liittyvissä tarpeissa.

Kuva 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

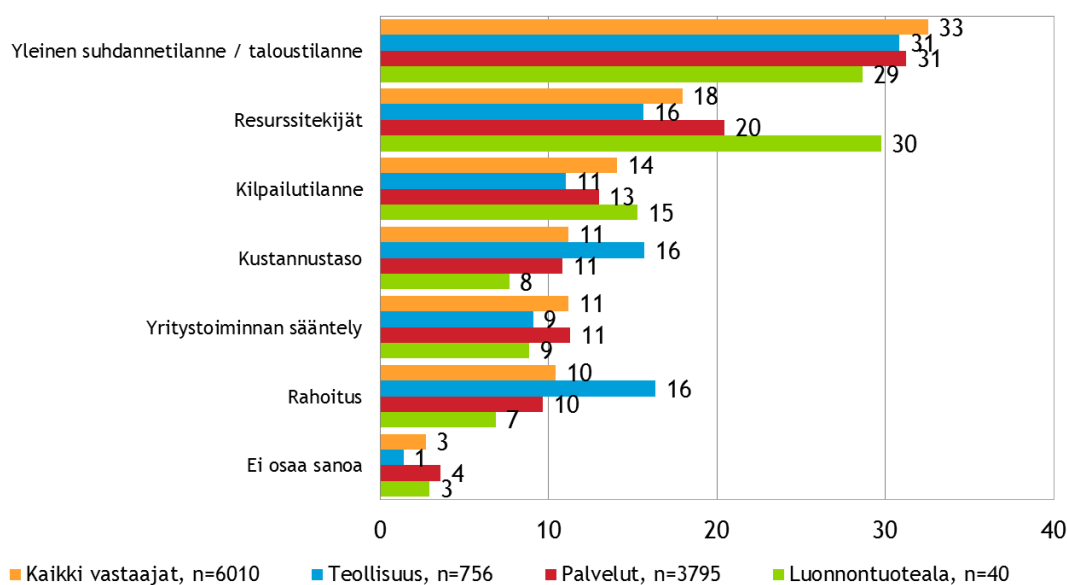

7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

Koko maassa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdanne-tilanne/taloustilanne (33 %). Resurssitekijät ja kilpailutilanne ovat seuraavaksi merkittävimpiä kehittämisen esteitä. Yritystoiminnan sääntelyn merkitys kehittämisen esteenä on nyt vähäisempi kuin vuoden 2015 syksyllä.

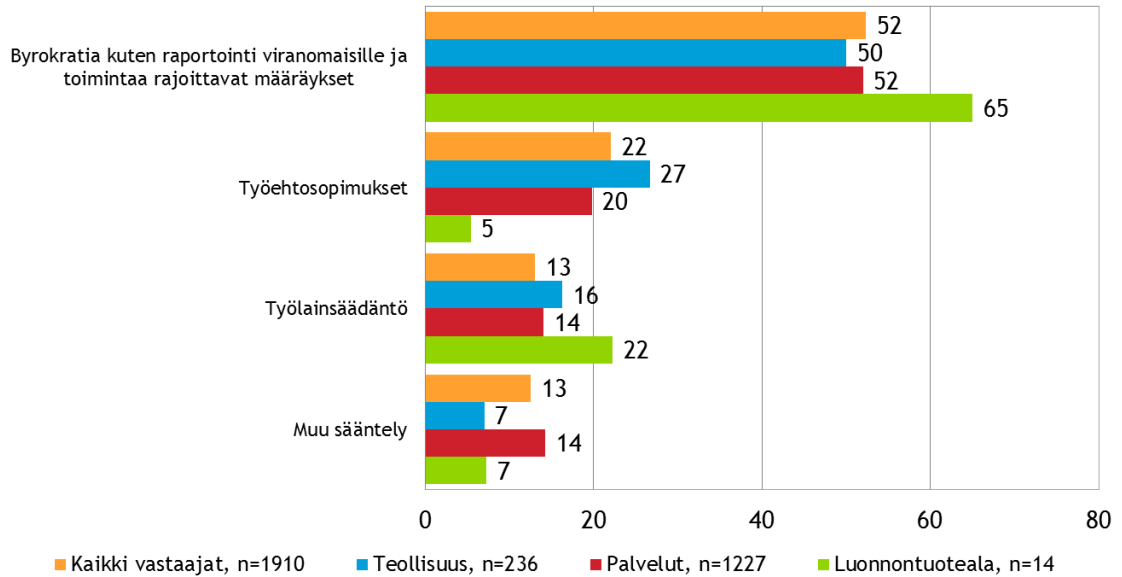
Luonnontuotealan pk-yrityksissä resurssitekijät ja yleinen suhdannetilanne/taloustilanne koetaan merkittävimpiä kehittämisen esteinä ja myös merkittävimpiä kuin vuosi sitten. Toimialan yrityksissä kustannustaso ja rahoitus nähdään pienempinä esteinä ja kilpailutilanne suurempana kehittämisen esteenä kuin syksyllä 2015.

Kuva 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

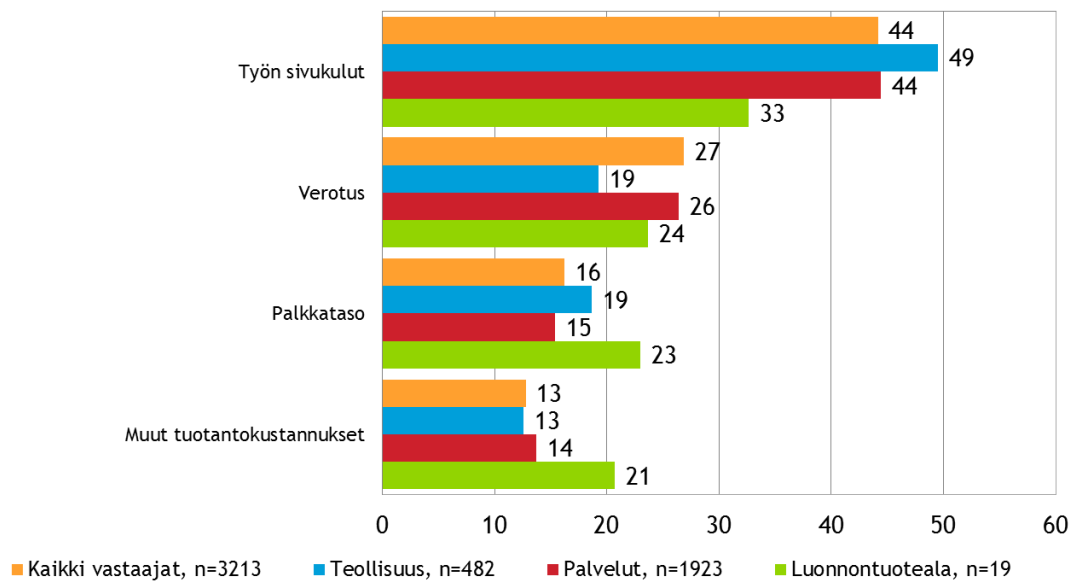
Byrokraatia koetaan selvästi merkittävimmäksi sääntelyn esteeksi yritystoiminnan kehittämisen kannalta kaikissa vertailuryhmissä. Luonnontuotealalla työehtosopimukset eivät näyttäisi juurikaan olevan kehittämisen jarruna.

Kuva 10.1 Merkittävin sääntelyn este kehittämisessä, %

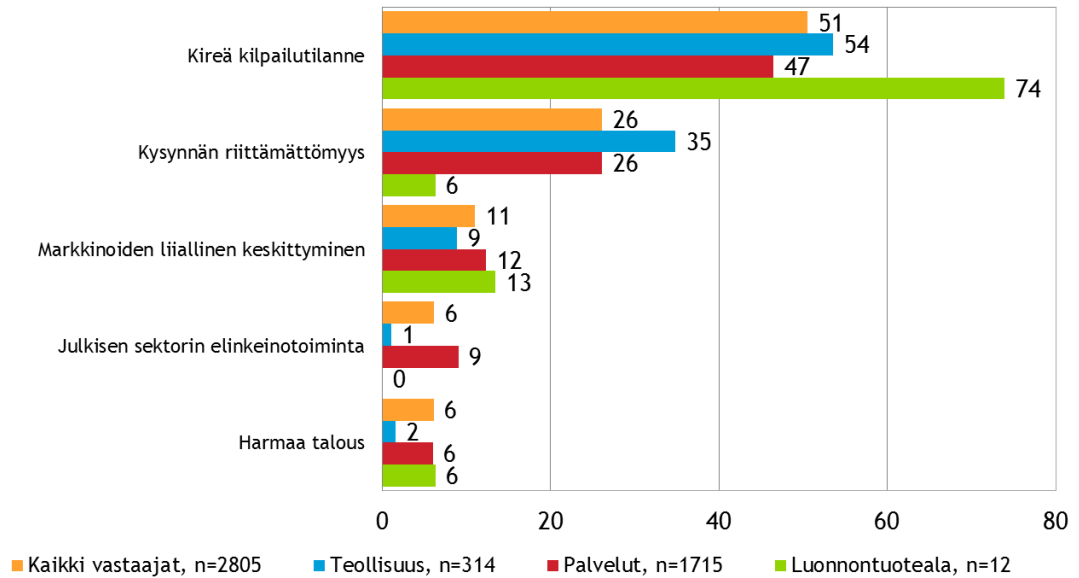
Työn sivukulut ovat kustannustasoon liittyvistä osatekijöistä merkittävin kehittämisen este. Luonnontuotealalla palkkataso sekä muut tuotantokustannukset koetaan hieman muita ryhmiä merkittävämpinä.

Kuva 10.2 Merkittävin kustannusten este kehittämisessä, %

Kilpailutilanteen kireys on koko maassa sekä myös vertailutoimialoilla merkittävin kilpailuun liittyvä kehittämisen este. Luonnontuotealalla kilpailutilanteen kireys koetaan melko kriittisenä koko maahan ja muihin toimialoihin verrattuna. Kysynnän riittämättömyyden merkitys jää alalla puolestaan selvästi pienemmäksi kuin vertailuryhmissä.

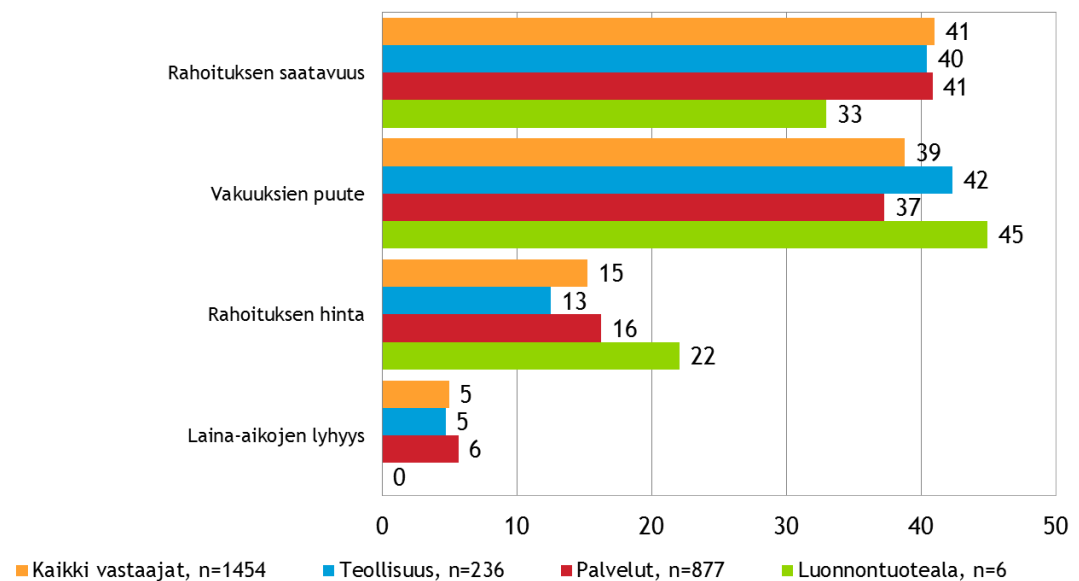
Kuva 10.3 Merkittävin kilpailutilanteen este kehittämisessä, %

Rahoitukseen liittyvistä osatekijöistä merkittävimmät kehittämisen esteet pk-yrityksille ovat rahoituksen saatavuus ja vakuuksien puute.

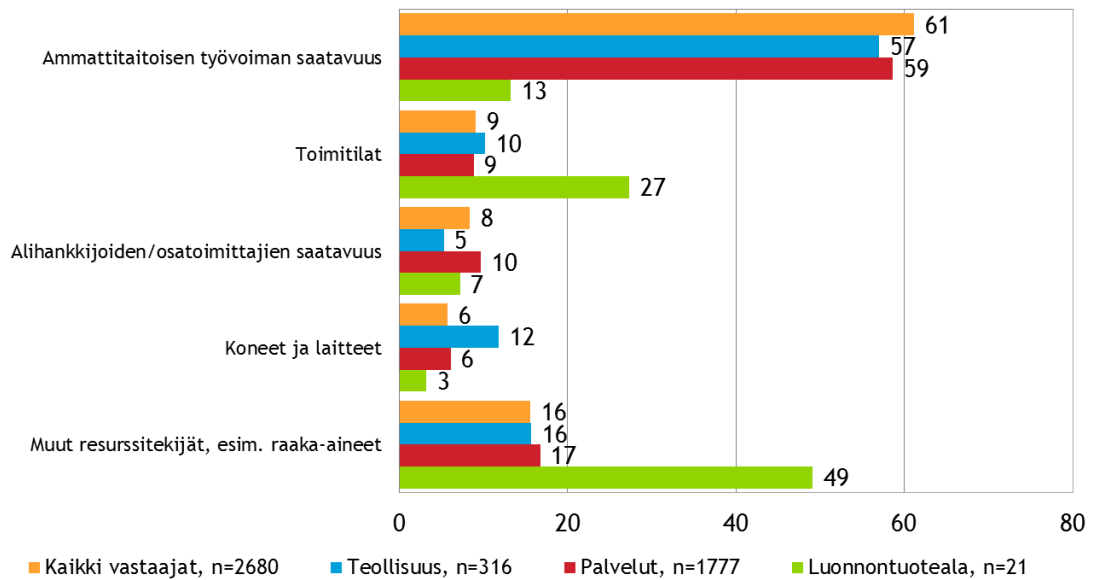
Luonnontuotealalla vakuuksien puute koetaan rahoituksen saatavuutta merkittävämpänä kehittämisen esteenä. Alalla rahoituksen hinta nähdään vertailuryhmiä hieman suurempana esteenä kehittämiselle.

Kuva 10.4 Merkittävin rahoituseste kehittämisessä, %

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus on koko maan, teollisuuden alan ja palvelu-
jen pk-yritysten suurin resurssitekijöihin liittyvä kehittämisen este. Luonnontuotealan
vastanneiden arvioissa muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet ja toimitilat nousevat
ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta tärkeämmiksi.

Kuva 10.5 Merkittävin resurssitekijöiden este kehittämisessä, %

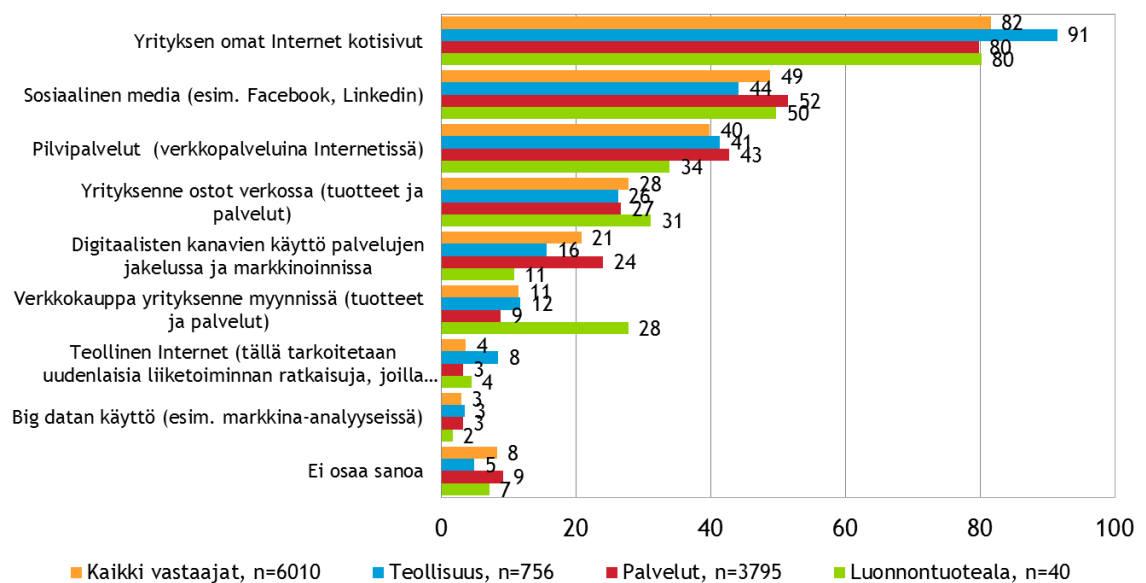

8. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Neljällä viidestä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Luonnontuotealan pk-yrityksissä tilanne on vastaava. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Luonnontuotealalla hyödynnetään verkkokaupan mahdollisuuksia myynnissä enemmän kuin koko maan, teollisuuden ja palvelualojen pk-yrityksissä. Vuosi sitten verkkokaupaa hyödyntäviä oli alalla vähemmän kuin nyt.

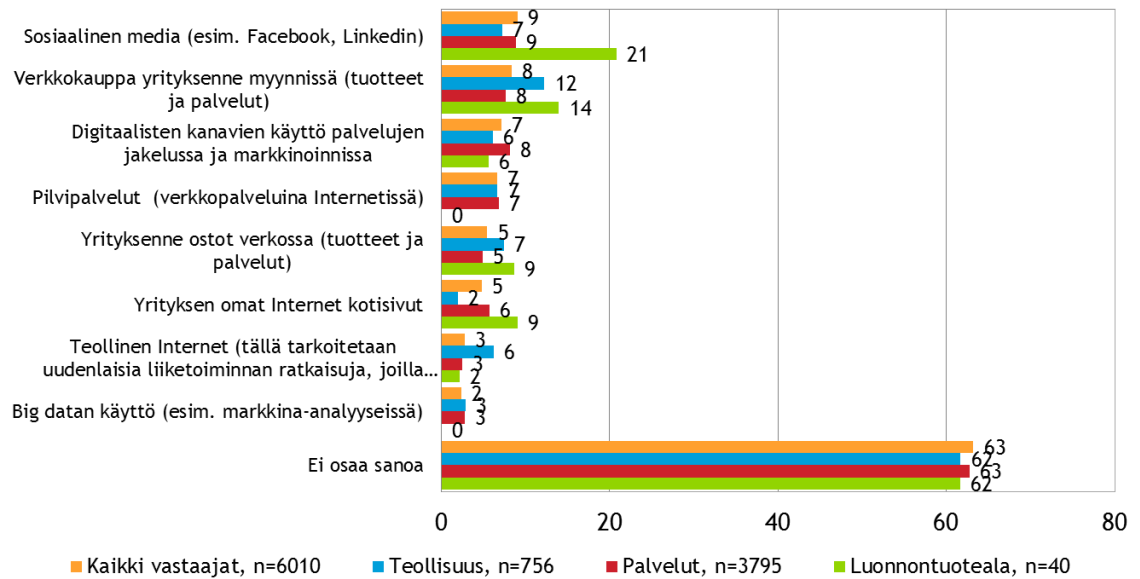
Kuva 11. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media on yleisin digitalisoitumiseen liittyvä työkalu/palvelu, joka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa ja palvelualalla 8 %, teollisuudessa ja luonnontuotealalla näitä on hieman enemmän. Luonnontuotealalla on sosiaalisen median käyttöä suunnittelevia muita ryhmiä enemmän. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 12. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, %

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärinkatu 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö
www.tem.fi